
Psykiske helsetjenester – og etikken

ANMELDELSER

TORFINN HYNNEKLEIV

Overlege, Øyeblikkelig hjelp-enhet Reinsvoll
Avdeling for akuttpsykiatri og psykosebehandling
Sykehuset Innlandet



Reidar Pedersen, Per Nortvedt, red.

Etikk i psykiske helsetjenester

362 s, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2017. Pris NOK 369

ISBN 978-82-05-48163-3

Dette er en omfattende etikk-lærebok særlig for dem som studerer eller arbeider innen psykiske helsetjenester.

Redaktørene varsler at «dette er ikke en bok om grunnlagsproblemer», men Bjørn Hofmanns analyse av «psyk-dom» handler nettopp om grunnlagsproblemer der Hofmann lykkes med å vise tankefulle sammenhenger mellom teori og klinisk praksis. At dette kapitlet inneholder en spesiell feil, det

står tilregnelig der det bør menes utilregnelig, kan fungere som et symbol på fagets kompleksitet – spesielt når temaet er bedømmingen av 22. juli-massemorderen.

Kapitlet om pårørende minner om det kjente faktum at pårørende er hovedleverandør av omsorgstjenester. Her synliggjøres den banebrytende norske forskningen om pårørendes innsats.

Vignettene levendegjør, og kapitlet om metoder for etisk refleksjon gjør boka praktisk, noe undertegnede er kjent med etter erfaring som leder av en klinisk etikk-komité der denne tilnærmingen brukes. Modellene gir grunnlag for å drøfte etiske utfordringer som oppstår i møtet mellom helsepersonell og pasient/pårørende og kunne ha blitt enda mer realistiske hvis de også inkluderte systematisk behandling av fenomener som sosialt press, meningsfrihet, vegring, mot og feighet.

Bokas nære kompaniskap med jussen er forsøkt gjort rede for. Men ikke minst kapitlet til Aslak Syse om rettspsykiatri og etikk er fattig på selvstendig etisk diskusjon.

Redaktørene ber om tilbakemeldinger om temaer som burde ha vært omtalt. Ulike typer frivillig behandling fortjener også etisk gjennomgåelse, inkludert rusbehandling. Eksempelvis ville det være av interesse å diskutere dilemmaene ved dagens offentlig sanksjonerte buprenorfin- og metadonbehandling.

For leger er filosofen Kari Martinsen lite kjent, og hennes synspunkter er tildelt bare et par uklare setninger. Hun opererer med et anvendbart overordnet omsorgsbegrep med utgangspunkt i den bibelske fortellingen om den barmhjertige samaritan – et spennende grep som ville fungert som egnet supplement til en ensidig dikotomiframstilling av autonomi og paternalistisk makt.

Boka er rik på perspektiver, men for undertegnede som arbeider ved en akuttavdeling, er det lett å oppdage sentrale kliniske perspektiver ved tvungent vern som ikke er etisk problematisert, slik som byråkratiseringen av hverdagen. Administrative krav kan være godt intendert, men kan medføre sterke bivirkninger som forsinkelser og redusert tid sammen med pasienten.

Denne boka springer ut fra Senter for medisinsk etikk. Senterets praktiske etikkarbeid i helsetjenesten er finansiert av Helsedirektoratet. Når private aktører mottar økonomiske midler, anses det å kunne foreligge potensielle interesser som skal bekjentgjøres. Helsedirektoratet-tilknytningen burde således vært oppgitt, spesielt når forfattere av boka samarbeider tett med direktoratet om etiske og juridiske fortolkninger, inkludert kursvirksomhet med mye av det samme innholdet som i boka.

Publisert: 7. oktober 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0460
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. februar 2026.